

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 10/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť F. K., B., zastúpeného A., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. P. Č., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 101/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo F. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 101/2003 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 101/2003 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. F. K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť F. K. trovy konania v sume 292,38 € (slovom dvestodeväťdesiatdva eur a tridsaťosem centov) na účet spoločnosti A., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát JUDr. P. Č., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 10/2010-15 z 20. januára 2010 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť F. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 101/2003.

Predsedička okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3180/10 z 11. februára 2010 k priebehu konania uviedla:

«V danom prípade sa navrhovateľ domáhal určenia výšky nájomného a služby spojenej s ním.

K priebehu konania (t. j. uvedenie všetkých procesných úkonov vo veci od podania návrhu na začatie konania dosiaľ):

Dňa 10. 06. 2003 bol tunajšiemu súdu doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa: R. B., proti odporcovi: F. K. Dňa 13. 03. 2003 bol predmetný spis predložený zákonnému sudcovi. Dňa 01. 02. 2005 bol predmetný spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi. Dňa 02. 02. 2005 súd uznesením, č. k. 15 C 101/2003-21 vyzval navrhovateľa, aby odstránil vady návrhu na začatie konania. Dňa 29. 03. 2005 bolo doručené podanie navrhovateľa. Dňa 31. 03. 2005 súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 17. 08. 2005 urgencia výzvy zo dňa 31. 03. 2005. Dňa 04. 10. 2005 bol zaplatený súdny poplatok v kolkoch. Dňa 27. 01. 2006 bolo doručené podanie navrhovateľa. Dňa 27. 03. 2006 výzva adresovaná navrhovateľovi. Dňa 11. 04. 2006 bol súdny poplatok doplatený v kolkoch. Dňa 19. 11. 2007 úradný záznam. Dňa 10. 01. 2008 súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu na začatie konania. Dňa 21. 04. 2008 bol nariadený termín pojednávania na deň 23. september 2008 o 13.00 hod. Dňa 23. 05. 2008 bolo vyjadrenie odporcu doručené navrhovateľovi na vyjadrenie. Dňa 22. 04. 2008 doručené podanie právneho zástupcu odporcu. Dňa 07. 07. 2008 doručené podanie právneho zástupcu navrhovateľa. Dňa 10. 07. 2008 pokyn na zapožičanie spisového materiálu. Dňa 23. 07. 2008 doručený spisový materiál. Dňa 19. 08. 2008 súd uznesením, č. k. 15 C 101/2003-51 pripustil ďalšieho účastníka do konania na stranu navrhovateľa. Dňa 23. 09. 2008 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie, že termín pojednávania sa odročuje z dôvodu doplnenia znaleckého dokazovania na neurčito. Dňa 30. 09. 2008 bolo doručené podanie právneho zástupcu navrhovateľa. Dňa 15. 12. 2008 úradný záznam. Dňa 16. 01. 2009 bolo doručené podanie právneho zástupcu navrhovateľa. Dňa 21. 01. 2009 doručené podanie právneho zástupcu odporcu. Dňa 09. 02. 2009 súd uznesením, č. k. 15 C 101/2003-78 nariadil znalecké dokazovanie a poveril súdneho znalca vypracovaním znaleckého posudku. Dňa 23. 04. 2009 súdny znalec doručil súdu znalecký posudok. Dňa 23. 04. 2009 doručené vyúčtovanie odmeny znalca. Dňa 24. 02. 2009 doručené podanie súdneho znalca. Dňa 13. 07. 2009 bolo doručené podanie právneho zástupcu odporcu. Dňa 19. 10. 2009 pokyn vyššieho súdneho úradníka. Dňa 19. 10. 2009

súd uznesením, č. k. 15 C 101/2003-172 priznal súdnemu znalcovi odmenu. Dňa 28. 10. 2009 súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľa a právneho zástupcu odporcu na vyjadrenie k znaleckému posudku. Dňa 11. 11. 2009 doručené odvolanie súdneho znalca. Dňa 12. 01. 2010 bol predmetný spis predložený zákonnému sudcovi. Dňa 20. 01. 2010 pokyn zákonného sudcu. Dňa 26. 01. 2010 výzva adresovaná súdnemu znalcovi.

V danom prípade neboli zistené žiadne prekážky postupu konania v súlade s ust. § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Predmetné konanie je poznačené prietahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení „21C“ a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 21C sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudcu a vyššieho súdneho úradníka predĺžili.

V danom prípade prietahy v konaní neboli spôsobené účastníkom konania na strane navrhovateľa, s výnimkou úkonu navrhovateľa voči súdu spočívajúcim v úhrade súdneho poplatku za návrh na začatie konania.

Zároveň si Vám dovoľujem oznámiť, že som pristúpila k sledovaniu veci a požiadala som zákonnú sudkyňu o konanie vo veci tak, aby k ďalším prietahom v konaní nedochádzalo. Nakoľko zaťaženosť súdneho oddelenia resp. jednotlivých obchodných sudcov nemôže byť dôvodom na porušenie práva účastníka konania garantovaného včl. 48 ods. 2 Ústavy SR, mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietahmi avšak objektívneho charakteru.

V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonný sudca subjektívnym konaním nezavinil vznik prietahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prietahu v konaní prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky.»

Rovnaké skutočnosti zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu, ktorý mu bol predložený k preverke 19. februára 2010.

Právny zástupca sťažovateľa sa k vyjadreniu okresného súdu v stanovenej lehote nevyjadril.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je určenie výšky nájomného za užívanie bytu a služby s ním spojené. Ústavný súd po oboznámení sa so spisom okresného súdu konštatuje, že vec zo skutkového a právneho hľadiska nevykazuje črty zložitosti, aj keď bolo v danej veci nariadené znalecké dokazovanie (február 2009), ale táto okolnosť nemala žiaden vplyv na postup súdu do tohto procesného úkonu súdu. Napokon ani okresný súd nenamietol vo svojom vyjadrení skutkovú a právnu zložitosť danej veci.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľa ako odporcu v danom prípade nemalo podstatný vplyv na predĺženie konania, bolo aktívne a súčinnosťné. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neuviedol, že by správanie sťažovateľa prispelo k predĺženiu konania v danej veci.

3. Pri hodnotení doterajšieho postupu okresného súdu v namietanom konaní ústavný súd konštatuje, že úkony a postup okresného súdu boli od začiatku (10. júna 2003 bol

doručený návrh na začatie konania) až do 10. januára 2008 (keď spracoval výzvu sťažovateľovi, aby sa vyjadril k návrhu navrhovateľa) nesústredené a s neprimeranými odstupmi. V uvedenom období okresný súd urobil len jednoduché výzvy na odstránenie nedostatkov návrhu navrhovateľa (2. február 2005) a na zaplatenie súdneho poplatku (marec a august 2005). Okresný súd bol teda bez akéhokoľvek zákonného dôvodu nečinný 4 roky a 7 mesiacov.

Hoci neskôr, 23. septembra 2008, sa konalo jediné relevantné pojednávanie, na ktorom okresný súd vykonal dokazovanie vypočutím účastníkov konania (odročil ho pre účely vypracovania znaleckého posudku), znalecké dokazovanie nariadil až 9. februára 2009 a po doručení znaleckého posudku (23. apríl 2009) ho zaslal právnym zástupcom účastníkov konania na vyjadrenie až 28. októbra 2009. Od tejto doby až do prerokovania sťažnosti sťažovateľa na ústavnom súde je okresný súd opätovne nečinný.

Uvedený postup (nečinnosť) okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Okresný súd teda o návrhu navrhovateľa riadne nekonal a prakticky počas celého doterajšieho trvania súdneho konania jeho postup bol neefektívny a nesústredený a nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

Aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti priznal, že „*predmetné konanie je poznačené priet'ahmi*“.

Stanovisko okresného súdu, v ktorom poukázal na nedostatočné obsadenie súdu, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 35/03, I. ÚS 179/03) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie

uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní.

Je vecou štátu a organizácie súdov, aby v situácii, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným prietahom v konaní (napr. I. ÚS 64/00, II. ÚS 4/03).

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 101/2003 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 4 tohto zákona ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, ktoré odôvodnil v sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 15 C 101/2003 (takmer 7 rokov), berúc do úvahy najmä obdobia dlhodobej nečinnosti i neefektívneho postupu prvostupňového súdu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval za potrebné priznať sťažovateľovi sumu 2 500 € ako primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. Č., konateľom a advokátom A., s. r. o., B. Sťažovateľ si uplatnil trovy konania spolu v sume 292,38 €, ktoré aj bližšie špecifikoval.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania za dva úkony právnej služby a režijný paušál jej totožná so sumou vypočítanou ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto mu ju priznal v požadovanej sume 292,38 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2010